

כל אחד והאוכל שלו

גבע ובני כיתתו יוצאים לטיול השנתי בשמורת טבע עין גדי, פוגשים שם את ארצי ולומדים מדוע אסור להאכיל את חיות הבר ואיך מתקיימת שרשרת המזון בטבע

כתבה: אדר סטולרו מליחי

מי אני?

שלום, אני ארצי. יש לי חברים רבים ברשות הטבע והגנים. כשאפשר, הם מזמינים אותי להצטרף אליהם ומלמדים אותי הרבה על שמירת טבע וסביבה ועל עבודתם בשטח. יש לי גם חבר צעיר ושמו גבע, ואנחנו אוהבים מאוד לטייל יחד. הוא מתייעץ איתי ומזמין אותי לטייל ואני מכיר לו מקומות חדשים ומפתיע אותו בסיפורים מעניינים. במדור זה, גבע מספר על חוויות משותפות ועל טיולנו יחד ואתם מוזמנים לטייל בעקבות הסיפורים.

יעלים אוכלים מעץ השיטה צילום דורון ניסים

לפני חודש נכנסה המורה רונית לכיתה והכריזה בחגיגות שבעוד חודש נצא לטיול השנתי. כל תלמידי הכיתה שמחו והריעו. רונית אמרה שהטיול השנה יהיה בנחל דוד, אחד משני הנחלים בשמורת טבע עין גדי. את הנחל השני, נחל ערוגות, הכרתי כאשר טיילנו כל המשפחה בשמורה בשנה שעברה. כהרגלם, כשבוע לפני הטיול החלו חבריי לערוך רשימות של מיני החטיפים והממתקים שימלאו את תרמילם. אני דחיתי את הקניות והתקשרתי לארצי להזמין אותו להצטרף אלינו. בכל שנה ארצי מגיע לפגוש אותנו במהלך הטיול וחבריי מצפים בשמחה למפגש איתו. ארצי המתין לנו בכניסה לשמורה וכל חבריי התקהלו סביבו בהתרגשות. "מה תספר לנו היום?", שאלו. בדיוק אז הגיע פקח השמורה והזכיר לנו שאסור לאכול לאורך מסלול הטיול בשמורה. חבריי לכיתה, שתיקיהם היו מלאים בחטיפים, התאכזבו מאוד. ארצי הסביר להם כי היו ימים שבהם הותרה אכילה בתחומי השמורה, אך אז רבים ממאות המטיילים שפקדו את השמורה מדי יום לא הקפידו לפנות את האשפה לאחר שסיימו לאכול, והפסולת הזו הייתה מטריד למטיילים אחרים ובעיקר פגעה בסביבה הטבעית. "חיות הבר התעניינו בפסולת ונפגעו מאכילת אריות ושקיות פלסטיק", הסביר ארצי. "שקית חטיפים או קופסת שימורים יכולות אף להיות מלכודות מוות ללטאות ולמכרסמים, שעלולים להיכנס לתוכן ולהיחנק". אחד מחבריי אמר שהוא מבטיח לא להשליך

"לצערי לא נשארו כאן נמרים", הרגיע אותם הפקח. "הנמרים במדבר יהודה הלכו והתמעטו מסיבות שונות והאחרון נצפה כאן לפני כמה שנים. אבל בואו נחזור לנושא איסור האכלת חיות הבר", המשיך הפקח. "כפי שאמרת, שרשראות מזון שונות נקשרות זו בזו בטבע ואנו קוראים להן מארג כי הקשרים דומים לאריג. בעלי חיים הנמצאים בסביבה אחת מקיימים ביניהם קשרים שונים, ניזונים מ'ארוחה טבעונית' ומהווים מזון ליצורים חיים אחרים. ניקח את היעל לדוגמה, אם נאכיל אותו באחד החטיפים שלכם לאורך זמן, הוא יפסיק לאכול מפירות עצי השיטה ולא יפזר ברחבי השמורה את הזרעים שנמצאים בפירות. עצי השיטה יתמעטו והדבר עלול לפגוע במין אחר, כמו בציפור הבונה את הקן שלה רק בעצי השיטה. ואם לא יהיו מספיק ציפורים זה יפגע במרקם העדין של השמורה כי הציפור ניזונה מזרעי שיחי המלוח, ומביצה ניזון נחש, שהוא בעצמו משמש מזון של העוף הדורס חיוויאי... מורכב, נכון?", שאל הפקח את הילדים המשתאים נוכח דבריו, והוסיף: "לפעמים, אי אפשר בכלל לצפות את ההשפעה של הפגיעה, אפילו הקטנה ביותר, במארג המזון - אלא רק לאחר כמה שנים".

יעל עם שקית חטיפים בפה צילום בני שלמון

בריא לחיות הבר. הוא יכול לגרום להן לבעיות רפואיות מכיוון שהוא אינו מכיל רק חומרים טבעיים. ואז, למרות שהיו לנו כוונות טובות, אנחנו יכולים בעצם להזיק לבעלי החיים". הפקח, שהקשיב לשיחתנו, הצטרף לשיחה ואמר: "לא תמיד נוכל לדעת מה גודל הנזק שנגרום לחיות הבר או לסביבה בכלל. בלי שנתכוון לכך אנחנו יכולים לפגוע במארג המזון בשמורה כולה". "מה זה מארג המזון?", שאלו הילדים. והפקח הסביר: "נתחיל מההתחלה. בטבע קיימת שרשרת מזון המתארת איזה בעל חיים אוכל מה ומי אוכל אותו". נזכרתי בשיעורי הטבע בבית הספר ונתתי דוגמה שזכרתי מהטיול בנחל ערוגות הסמוך: "היעל אוכל את עליו ואת פירותיו של עץ השיטה ואת היעל יכול לטרוף נמר". "נמר?", קראו כמה ילדים בבהלה, "יש כאן נמרים?".

את אריות החטיפים בדרך. "כמו שכבר לימדת אותנו ארצי, אכניס את הפסולת לתוך התרמיל. אני אפילו מוכן לחלוק את החטיפים שלי עם היעלים ועם שפני הסלע אם הם רעבים", הוסיף. ארצי חייך, הודה לו על נדיבותו ואמר: "האכלת חיות הבר גרועה לא פחות". "מדוע?", שאלו כולם. ארצי הסביר שחיות הבר ניזונות מן הצומח או טורפות חיות אחרות המצויות בטבע. "אם יתרגלו חיות הבר לקבל את מזונן מידי האדם, הן עלולות לשכוח את הדרך הטבעית להשיג את המזון שלהן ולפתח תלות במטיילים". "אני לא מבינה מדוע זה משנה", אמרה אחת הבנות. "העיקר שהחיות לא יישארו רעבות". "זה לא מדויק", ענה ארצי וחייך. "אני מבין שכולכם אוהבים את החיות ודואגים להן, ובצדק. אבל דמיינו לכם מה יקרה אם היעל יעדיף את החטיפים וילמד את צאצאיו לאכול כמותו. מה יקרה אם הם יגיעו למקום שאין בו בני אדם? מה יאכלו היעלים אז? נוסף לכך", הוסיף ארצי, "המזון שאנו אוכלים אינו בהכרח